

MILYEN FŐBB FELADATOKAT OLDOTT MEG A BME KÖZPONTI KÖNYVTÁRA 1965-BEN

Végh Ferenc

A Művelődésügyi Minisztérium 61.171/1965.sz. ügyirata értelmében nem kellett az egyetemi könyvtáraknak részletes évi jelentést küldeniök, csupán az állománygyarapítás hálózaton belüli és hálózatközi koordinációs eredményeiről, valamint a hálózati fejlesztés terén végzett munkájukról kellett beszámolniok. A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára e jelentésében számot adott 1965-ben elért eredményeiről, különös tekintettel az évek óta folyó és az elmúlt évben befejezett gyűjtőköri felmérésekre, amelyeket az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ álláspontjának ismeretében végzett el. Elemozte a könyvtár a könyv- és folyóiratrendelések koordinációjának tapasztalatait, a részletesen ismertette a külföldi folyóiratok drágulása folytán szükségessé vált intézkedéseket. Hálózati feladatai közül 1965-ben a hálózati központ szakmai irányító tevékenységének fokozását, a tanszéki könyvtárak fölös anyagának kivonását és a helyszini instruálások számának növelését tartotta könyvtárunk legfontosabb tennivalójának; jelentésében felmérte azt a jelentős fejlődést, amelyet e munkaterületen tapasztaltunk 1965-ben.

E szűkszavu, csak a lényegre törő hivatalos jelentésen tulmenően a könyvtár természetesen elemozte egész évi működését, amelynek középponti kérdése a két budapesti műszaki egyetemen folyó oktató-nevelő és tudományos kutatómunka segítése volt, különös tekintettel a legkorszerűbb oktatási módszerek világsszintjének figyelemmel kísérésére. Ez egyrészt azt jelentette, hogy a két egyetemen kidolgozott oktatási reform elveiből a könyvtárra háruló feladatokat kellett megszerezni és ütemezve elvégezni, másrészt pedig azt, hogy az ország többi műszaki egyetemi könyvtáraival és az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal, de a tudományegyetemek természetudományi karaival is szorosabbra füzze kapcsolatait. Megnövekedett a munka, növekednie kellett a munka intenzitásának is, s ez tükröződik a könyvtár 1965. évi teljesítményét összefoglaló számvetésében. Az alábbiakban azokról a kérdésekről számolunk be, amelyek a műszaki könyvtári hálózat tagkönyvtárai számára is tanulságosak lehetnek.

+ + +

Munkatervünk fontos pontjaként állandóan szorgalmaztuk könyvtárunk fejlesztési terveinek végrehajtását. 1965-ben elkészültek a könyvtár alagsorában létesítendő tömör raktározás műszaki tervei és rajzai, a kivitelezés az 1966-os esztendő egyik feladata. Minthogy a harmadik ötéves terv időszakában felépülő új villamoskari épületben egy kari olvasóterem is helyet kap, az elmúlt évben megvitattuk készülő műszaki rajzait, és hasznos észrevételekkel mozdítottuk elő a legmegfelelőbb könyvtárhelyiség kialakítását.

+ + +

Sulyponi feladataink középpontjában a gyűjtőkori munkálatok állottak. 1965-ben megkezdődött a könyvtár gyűjtőkörének az országos gyűjtőkori kódex munkálataival való összehangolása. A közgazdaságtudományi és a statisztikai tudományok terén a Központi Könyvtár szakmai alapkönyvtári funkciót nem vállalt, kooperáló könyvtári minőségben azonban részt vesz a "statisztika alkalmazása a természettudományban" c. ismeretkör irodalmának gyűjtésében. A Központi Könyvtár és a hálózatába tartozó érdekelt tagkönyvtárak aktívan részt vettek továbbá a matematika, fizika, kémia és geológia tudományok gyűjtőkori munkálataiban. A Központi Könyvtár az említett tudományok egyes területein szakmai alapkönyvtári /koordináló könyvtári/, más területein kooperáló könyvtári funkciót vállalt, a két budapesti műszaki egyetem érdekelt tanszékei kooperáló könyvtári minőségben vesznek részt az országos szakirodalmi ellátásban.

Az országos gyűjtőkori kódex munkálataival kapcsolatos végleges álláspontunkat a velünk együttműködési szerződésben álló Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ álláspontjának ismeretében alakítottuk ki. Az eddigi munkálatok szerint a két könyvtár között országos szakmai alapkönyvtári funkciók tekintetében átfedések nincsenek, kooperáló könyvtári kötelezettségek viszonylatában ugyan párhuzamosságok mutatkoznak, azonban ezek az átfedések szükség-szerűek és indokoltak.

A szoros értelemben vett műszaki tudományokkal kapcsolatos országos gyűjtőkori egyeztetések szervesen kapcsolódnak a műszaki szakirodalmi tájékoztatás országos rendszerének kialakításához, és átnyulnak a következő évek feladatai közé. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a bonyolult kérdés tanulmányozására külön munkabizottságot hívott létre, a munkabizottság koncepció-terve elkészült, a további munkálatok folyamatban vannak.

Az országos gyűjtőkori munkálatokon tulmenően jelentős erőfeszítések történtek a hálózaton belüli gyűjtőkori leírások elkészítése érdekében is. Néhány kivételével a két budapesti műszaki egyetem valamennyi tanszéki könyvtárának gyűjtőkori leírása elkészült. Az anyag egységes formában való feldolgozására a jövő évben kerül sor. A munkálatok elsőrendű célja a hálózaton belüli állománygyarapítási munkamegosztás, koordinálás és együttműködés hatékonyságának előmozdítása, a kiépítendő figyelőszolgálat alapvető feltételének megteremtése, továbbá az országos műszaki-gyűjtőkori kódex munkálataiba való bekapcsolódás előkészítése.

Gyarapítási osztályunk 1965-ben is tervszerűen folytatta a két budapesti műszaki egyetem tanszéki devizaigényes könyvrendeléseinek koordinálásával kapcsolatos munkálatait. A négy éve folyó munkák első két évének tapasztalatairól a Műszaki Egyetemi Könyvtáros hasábjain már beszámoltunk /I.évf. 1964. 1.sz. 3-14./, de megtörtént az utolsó két év tapasztalatainak értékelése is. Az utóbbi két évben a tanszékek 4334 devizaigényes rendeléséből 817 rendelés volt párhuzamos jellegű, ebből a kari bizottságok 214 rendelés kiküldését találták indokolatlannak. A koordináció eredményeképpen tehát a tanszéki párhuzamos rendelések nem érik el az összes rendelés 15 százalékát sem, annak ellenére, hogy a két egyetem viszonylatában elég szép számmal vannak párhuzamos tanszékek /matematika, ábrázoló geometria, fizika stb./, a határtudományok, valamint rokontudományok, a több mint 100 tanszék viszonylatában nagy lehetőséget nyújtanak a párhuzamos rendelésekre.

A tanszékek közötti devizaigényes könyvrendeléseken túlmenően a Gyarapítási osztály további koordinációt is folytat akkor, amikor saját rendeléseinek összeállításakor a legmesszebbmenően figyelembe veszi a tanszékek által már beszerzett vagy megrendelt devizaigényes műveket. Természetesen a párhuzamosság ilyen vonatkozásban sem kizárható ki teljes mértékben, de minimumra csökkenthető. Az osztály felmérte az 1953. óta nem teljesített devizaigényes könyvrendelések számát, és megállapította, hogy 1953. óta 1005 rendelésre nem érkezett be a megrendelt mű, ami lényegében azt jelenti, hogy rendeléseink mintegy 10 százaléka nem realizálódott. A tapasztalatokat megfelelő formában továbbítani fogjuk az illetékes szerveknek. Azt szeretnénk elérni, hogy a KULTURA Vállalat a feladott rendelések realizálására jóval nagyobb gondot fordítson.

A Gyarapítási osztály feladatai között igen jelentős szerepet játszanak a hálózatok közötti együttműködésből fakadó feladatok is. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem devizaigényes könyvrendeléseinek intézését 1965. július végéig Gyarapítási osztályunk végezte, a feladatkört az önállósulás eredményeképpen az 1966. évi devizaévvvel kapcsolatban a Művelődésügyi Minisztérium látja el. A Gyarapítási osztálynak a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtárával legjelentékenyebb kapcsolata az egyetemi disszertációk terén van: számunkra megküldik az ott elfogadott doktori disszertációk bibliográfiai adatait és tartalmi kivonatát, mi viszont megküldjük számukra /általuk igényelt példányszámban/ a két évenként kiadásra kerülő és valamennyi műszaki egyetemen elfogadott doktori disszertációról idegennyelvű címfordítással és magyar nyelvű tartalmi kivonattal ellátott publikált jegyzékünket.

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal fennálló szerződéses kapcsolatainkból kifolyólag a Gyarapítási osztály egyeztetette a két könyvtár előszerzeményezési forrásait. Folyik a devizaigényes könyvrendelések koordinációja is, bár ez nem kis nehézségekbe ütközik. Megállapítottuk, hogy az egyidőben feladott rendelések tekintetében az átfedések nem haladják meg a 10 százalékot.

Saját állományunk gyarapításánál messzemenően figyelembe vettük

az egyes tanszékek javaslatait. 1965-ben mintegy 300 tanszéki könyvbeszerzési javaslat érkezett: devizaigényes könyvrendeléseinknek mintegy negyed része tanszéki oktatók és kutatók javaslatain alapozik. Ugyanígy fontos feladatunknak tekintjük, hogy a tanszékeket gyorsan értesítsük új könyvbeszerzéseinkről a figyelőkartonok útján. A több mint 100 tanszék viszonylatában ez csak fokozatosan valósítható meg. Egyelőre a tanszéki javaslatra beérkezett könyvekről értesítjük az érdekelt, továbbá a külföldi matematikai és fizikai művekről a két tárgyat oktató tanszékeket. Ennek technikai problémáit megoldottuk: a figyelőkartonokat adreámatizemünkben készítettük el.

Nagy lendülettel folytattuk az audio-vizuális oktatással foglalkozó, e módszerrel kapcsolatos kiadványok beszerzését is. Az év folyamán előszóval ellátott, sokszorosított címjegyzéket állítottunk össze a már száznál több beérkezett műről. A sokszorosított formában előállított kiadványnak igen jó hazai és nemzetközi visszhangja volt: az IATUL további sokszorosításra és terjesztésre megkérte az összeállítást. A kiadvány második részének előkészítő munkálatait is megkezdjük.

Különgyűjteményeink vonatkozásában intenzíven folytattuk az európai műszaki egyetemek oktatási profilját feltáró kiadványunk előkészítését: az egyes külföldi intézményektől megkértük a hiányzó adatokat tartalmazó kiadványokat /évkönyvek, tanrendek, tanmenetek/. Ugyancsak előkészítettük a hazai műszaki egyetemeken elfogadott doktori disszertációk annotált jegyzéke második füzetének kiadását is.

Jelentős levelezést folytattunk könyvtári berendezéseket gyártó külföldi vállalatokkal. Sok új ötletet és megoldást tartalmazó prospektus érkezett be; ezeket az 1966. évben tanulmányozzuk, és igyekszünk tapasztalataikat könyvtárunkban is hasznosítani.

Természetesen a Gyarapítási osztály súlyponti kérdések megoldása mellett maradéktalanul ellátta kurrens feladatait is. Könyvállományunkat 11 792 művel gazdagítottuk 1965-ben; nem érdektelen ezeknek szak szerinti megoszlása sem:

	mű	%
ideológia	376	3,2
általános művek	303	2,6
filozófia, történelem, társ.tud., földrajz	1312	11,1
matematika, fizika, csill., geodézia	1815	15,4
kémiai technológia	1370	11,6
geológia, biológia	241	2,1
gépészet, anyagvizsg. közlekedés	1373	11,6
elektrotechnika	1107	9,4

VÉGH F.: Főbb feladatok a BME Központi Könyvtárában

	mű	%
bányászat, kohászat	240	2,1
haditechnika	17	0,1
ált.mérnökstud., építőipar	978	8,3
különb. iparágak	241	2,1
szépirodalom	1500	12,7
művészet, sport, fényképészet	919	7,7
Összesen:	11 792	100,-

A fenti megoszlásból kitűnik, hogy a könyvtár fő gyűjtőkörébe tartozó területek könyvvél való ellátottsága a megfelelő szinten mozgott. A matematikai könyvek száma csökkent ugyan az elmúlt évekhez viszonyítva, de viszonylag így is elég magas a gyarapodás egészéhez képest. A kémia és az elektrotechnika könyvei megfelelően növekedtek. A szépirodalmi művek száma az előző időszakokhoz képest ugyancsak nőtt. Az ideológiai anyag kisebb százalékarányának oka az, hogy egyrészt 1965-ben lényegesen kevesebb ideológiai mű jelent meg, mint a korábbi években, másrészt pedig a megjelent művek egy része korábbi kiadásban megfelelő példányszámban már megvolt könyvtárunkban.

Gyarapodásunk igen jelentős volt egyéb kiadványfajták tekintetében is. Az elmúlt évben cserekapcsolataink tovább bővültek. Igen tanulságos a csereként kapott könyvek és folyóiratok forrásainak kiutatása:

Szovjetunió

könyv	105 db
periodika	50 "

Népi demokráciák

könyv	160 "
periodika	132 "

Egyéb országok

könyv	1265 "
periodika	363 "

Belföldi intézmények

könyv	- "
periodika	8 "

Összesen

könyv	1530 db
periodika	553 "

Egyéb dokumentumaink száma - vétel, ajándékozás vagy csere után - jelentősen megnőtt:

szabvány, szabadalom	2067 db
aprónyomatvány	939 "
kép, térkép	663 "
kézirat /egyéb/	78 "
jegyzet	1563 "

Összesen: 5310 db

A könyvtárba beáramló könyvmennyiséget teljes egészében feldolgoztuk, a feldolgozott művek száma egyezik a tervezettel. Külön feladatként jelentkezett könyvtárunk un. "Eötvös-gyűjtemény"-ének törlése és kiiktatása. A nagy magyar író és kulturpolitikus egyéni könyvtárának egy részét a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárára hagyta. Kegyelettel őriztük különgyűjteményként, azonban a muzeális értékű anyag könyvtárunkban elkerülte az irodalom- és kulturtörténeti kutatók figyelmét. Minthogy Eötvös József könyvhagyatékának másik - számszerűleg is nagyobb - része a volt Eötvös Kollégium /ma a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete/ könyvtárában nyert elhelyezést, az egyetemes magyar tudományos érdekek szem előtt tartásával könyvjóváírással átengedtük könyvtármánnyunk e részét a MTA Irodalomtörténeti Intézetének. /Erről ld. dr. HODINKA László cikkét a Műszaki Egyetemi Könyvtáros 1966. évi 1.számában./

Feldolgozó osztályunk 1965-ben is nagy erővel folytatta a gondozása alatt álló katalógusok frissítését, használhatóságának emelését. Ezért a megnövekedett könyvanyagra való tekintettel, s figyelembe véve azt, hogy a tudományos kutatók és ipari szakemberek elsősorban a legfrissebb könyveket keresik, szakkatalógusunkat az eddigi kettős megosztás helyett egy harmadik résszel is bővítettük: a kutatók a katalógustermi szakkatalógusainkban csak az 1954. óta megjelent művek céduláit találhatják meg, az 1921-54. között és az 1920. előtt megjelent könyvek katalóguscédulái külön szakkatalógus-szekrényekben nyertek elhelyezést.

Polyóiratosztályunknak feladatai közül a könyvjellegű periodikák állománygyarapításának tervszerűbbé tételét és a hiányok pótlását csak kis mértékben sikerült teljesítenie. Ennek egyik oka, hogy a KULTURA Vállalat az előző évek árdírgulárait 1965. év folyamán mutatta ki, hajtotta be előfizetőin, és az összes ezidőben elküldött pótrendeléseinket visszaküldte. A könyvjellegű periodikáknak már előkészített rendeléseit így nem volt módunkban az ÁKV-hoz továbbítani.

Az év folyamán 1-3000-ig hiánytalanná tettük folyóirataink számsorát. Ez adott lehetőséget arra, hogy helyrajzi cédulakatalógusunk mellé adréma sokszorosítással, kötet formájú protokollt is készítsünk. A munkát összekötöttük adréma-lemeztárunk teljes rendezésével. Ezek a protokoll-kötetek nemcsak a cím- és lemezanyag újszerű

nyilvántartása miatt érdemelnek figyelmet, hanem az állomány címváltozásainak tükrözésére is igen jól felhasználhatók.

A könyvtár folyóiratállományának gyorsütemű gyarapodására jellemző, hogy az utolsó hat évben beszerzett kötetek száma kis híján harmada az előző sok évtized gyarapodásának.

Teljes leltározott folyóiratállományunk:

Év	Kötet
1848-1958	46 497
1959-1964	15 071
Összesen:	61 568

Feltűnő az állomány nyelvek szerinti összetételében beállt változás. A német nyelv elvesztette egyeduralkodó jellegét, s - bár a német anyag gyarapodása ma sem jelentéktelen - helyét az angol és az orosz nyelvű irodalom foglalta el. A felszabadulás előtt alig egy-két kötet "orosz" anyag volt állományunkban /az sem orosz nyelvű, hanem latin és francia/, ma a kötetek száma megközelíti a 3000-et. Az "egyéb" nyelvek előretörését elsősorban a népi demokratikus államok növekvő tudományos jelentőségének kell tulajdonítani.

A hálózati folyóiratrendelések terén ez évben - minden eddiginél hangsúlyozottabban - merült fel a koordinálás kérdése. Ennek oka, hogy a KULTURA Vállalat 1965. tavaszán új, az akkori tényleges árakat tartalmazó, árjegyzéket bocsátott ki. Az új árjegyzék megjelenésével egyidőben a Művelődésügyi Minisztérium - a KULTURA javaslatára - kötelezővé tette az abban feltüntetett árak alkalmazását. Ennek következtében a megrendelőknél egyszerre nyomasztó devizahiány alakult ki. Hálózatunkban legjobban a vegyészeti folyóiratok drágultak meg. /A Chemical Abstracts például az 1963. évi 6210 Ft-ról 21 300 Ft-ra drágult!/. Így 1965. május végén - tehát 3 héttel a rendelések határideje előtt - az a helyzet alakult ki, hogy a hálózati rendeléseket nem tudjuk továbbítani, ha a tanszékek minden 1965-ben járt folyóirat rendeléseiket fenntartják 1966-ra. A koordinálás és a rendelések korlátozásának szüksége kényszerítő erővel jelentkezett. A tanszékek nagy része megértette a nehézségeket és igyekezett segítségünkre lenni. A legjobban érintett Vegyésztechnika Kar dékánja a problémát kari tanácsülés elé vitte. A tanács a jegyzetbizottság elé utalta a kérdést, amely másnap ülésén gyors döntéseket hozott. Így sikerült elérni, hogy a Központi Könyvtár tartalmának kis mértékű felhasználásával az eredeti 66 000 Ft-os túllépést mintegy 20 000 Ft-tal csökkentették. A többi karnál a koordinálás kisebb sikerrel járt. A probléma ezeknél inkább az egyéni lemondások segítségével oldódott meg.

Könyvtárunk használatának intenzitása olvasószolgálatunk két adatával mérhető: 1965-ben beiratkozott 10 780 olvasó, vagyis mintegy négyszázzal több, mint 1964-ben. A használt kötetek száma pedig még nagyobb arányban nőtt, az 1964. évi 266 481 kötetel szemben a múlt

évben 294 497 kötetet vettek igénybe olvasóink, vagyis kevés híján elértük az évi 300 000 kötetes forgalmat. Minthogy könyvtárunk férőhelyeinek száma nem növekedett, önkéntelenül felvetődik a kérdés: honnan ered a beiratkozott olvasók számának emelkedése?

Sajátos módon ennek forrásait az egyetemen kívül találjuk meg. Egyfelől a kutató és tervező mérnökök egyre nagyobb számban keresik fel könyvtárunkat:

1963-ban	694 mérnök
1964-ben	883 mérnök
1965-ben	994 mérnök

iratkozott be, és vette igénybe könyv- és folyóiratállományunkat, valamint fotolaboratóriumunk technikai szolgáltatásait. Ehhez hozzá kell tennünk, hogy 180 könyvtár és egyéb intézmény is szerepel könyvtárunk használói között, s e szám mögött kutatók százai állanak, akik részére az intézeti és vállalati könyvtárak szerzik be tőlünk a szükséges szakirodalmat.

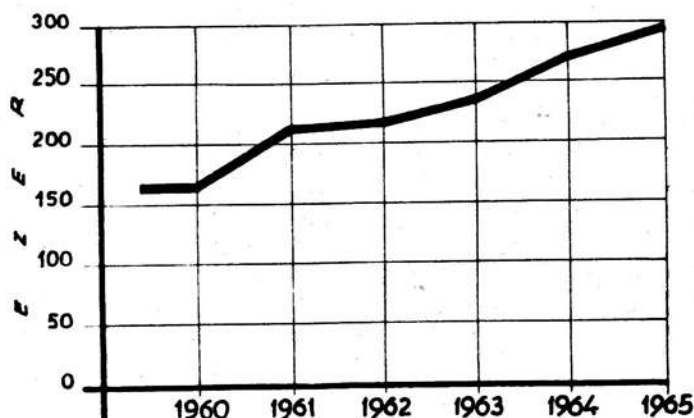
Másfelől könyvtárunk egyre erősebben vonzza más budapesti egyetemek és főiskolák hallgatóit. Főként az újonnan létesített és könyvtárral még kellőképp fel nem szerelt felsőfokú ipari technikumok hallgatói használják könyvtárunkat, de tekintélyes számban látogatják az ELTE természettudományi karának hallgatói is.

1963-ban	64 fő
1964-ben	246 fő
1965-ben	428 fő

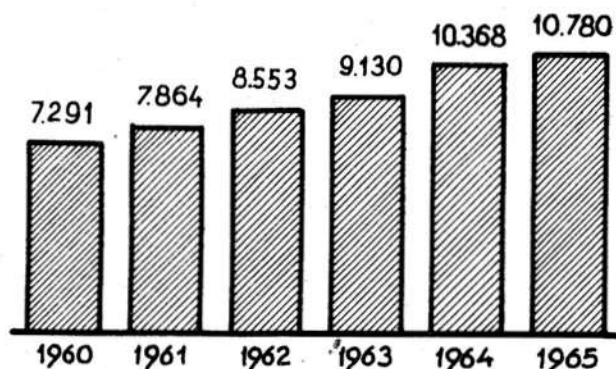
iratkozott be könyvtárunkba más egyetemek hallgatói közül.

Könyv- és olvasóforgalmunk alakulásáról az alábbi statisztika számol be:

HASZNÁLT KÖTETEK SZÁMA

BEIRATKOZOTT OLVASÓK SZÁMA

A teljes forgalom szak szerinti megoszlásának részletezése:

0	Általános művek	9 417 kötet
1/2	Filozófia, vallás	1 170 "
3/K	Marxizmus - leninizmus	12 491 "
3	Társadalomtudomány	3 216 "
4	Nyelvtudomány /szótárak/	12 465 "
51/52	Matematika, geodézia	27 011 "
53	Fizika	18 562 "
54+56	Kémia és kémiai technológia	49 472 "
55/59	Geológia, biológia	3 337 "
61	Orvostudomány	687 "
621+629.1	Gépészet, járművek	42 724 "
621.3	Elektrotechnika	30 281 "
622+669	Bányászat, kohászat	2 031 "
624/628	Mérnöki építészet	9 624 "
63	Mezőgazdaság	1 194 "
65	Üzemgazdaságtan	3 063 "
67/68	Iparok	2 376 "
69	Építőipar	8 344 "
7	Művészet	13 895 "
71/72	Területrendezés, építészet	28 073 "
8	Irodalomtudomány, szépirodalom	13 279 "
9	Földrajz, történelem	1 785 "

Összesen: 294 497 kötet

Tudományos Tájékoztató és Bibliográfiai osztályunk munkatársai a III. éves vegyészmérnök hallgatók számára rendszerezített irodalomkutatói gyakorlatokat a már bevált tematika szerint ez évben is

megtartották. Örvedetesen növekedett a diplomamunkát készítő hallgatók - elsősorban vegyészek - száma: már december hónapban 56 fő kereste fel könyvtárunkat diplomatervükkel kapcsolatos irodalomkutatási feladattal. A tanszének oktatói számára továbbra is összeállítottunk szakbibliográfiákat. Egyre nagyobb népszerűségnek örvendő szolgáltatásunkat 21 alkalommal vették igénybe. A Műszaki Egyetemi Könyvtárosban rendszeresen közöljük az újabb összeállításokat, amelyek sorából kiemelkedik az 531. részben annotált adatból álló "Rugalmas rendszerek egyensúlyának és mozgásának stabilitására vonatkozó eredmények, tételek, módszerek" c. összeállítás.

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal kötött szocialista szerződés alapján megkapjuk a Dokumentációs Központ által készített bibliográfiák másolatainak egy-egy példányát. Az ennek következtében tetemesen növekvő szakbibliográfiai gyűjtemény szükségessége tette a minél gyorsabb visszakeresés megoldását. Ezért elkezdtük és folyamatosan készítjük a szakbibliográfiák szakrend szerinti és tárgyszavas katalógusainak szerkesztését. Eddig mintegy 500 db szakbibliográfia katalogizálása fejeződött be. Ugyanakkor selejteztük az OMKDK figyelőkartonok 10 évnél régebbi anyagát, hogy katalógusszekrény gondunkon némiképpen enyhítsunk. Elkezdtük és 1966-ban folytatni kívánjuk az OMKDK által bevezetett új könyvek katalógusának szerkesztését. Ezt elsősorban saját munkatársaink tudják majd jól felhasználni a szakbibliográfiák összeállításánál.

Hálózati és Módszertani osztályunk 1965. évi fő célkitűzése az volt, hogy a tanszéki könyvtárak újjászervezésével, könyvanyaguk árteltározásával és könyvtárendezéssel, továbbá módszertani munkájának fokozásával tovább emelje a tanszéki könyvtárak színvonalát. A hálózatközi együttműködés során elsősorban a műszaki termelési könyvtárhálózattal fűztük szorosabbra kapcsolatainkat.

1965-ben is megszerveztük a tanszéki könyvtárosok alapfoku tanfolyamát. A szakképzésben 16 tanszéki és 4 felsőfoku technikai könyvtáros vett részt és vizgázott igen jó, 4,8-es átlageredménnyel. Az OMKDK Módszertani osztálya képviselőjének közreműködésével megtartott vizsga a legeredményesebb volt az 1960. óta évenként megtartott hasonló vizsgákhoz viszonyítva. Eddigi tanfolyamainkon összesen 174 hálózati könyvtáros részesült alapfoku szakképzésben. A tanszének helyszíni ellenőrzése mellett /71 tanszéki könyvtárat látogattunk meg 1965-ben!/ kidolgoztuk az instrualás módszertani kérdéseit, s 1966-ban ezek szerint hatékonyabban folytathatjuk ellenőrző és segítő munkánkat. A tanszéki könyvtárosokkal való együttműködést biztosította, hogy csoportos tapasztalatcsere-látogatásokat szerveztünk számukra.

Új kezdeményezése volt az osztálynak, hogy könyvtártörténeti és módszertani archivumot állított fel: nemcsak saját kiadványainkat őriztük meg, hanem összeállítottuk a könyvtár 1964. évi fontosabb eseményeit megőrzítő hírlapi cikk- és fényképgyűjteményünket is.

Az ún. "rutinmunkák" tekintetében folytattuk a több éves gya-

korlatot. Továbbra is központilag dolgoztattuk fel a tanszékek új beszerzésű könyveit s az 1965. évi 14 148 kötetrel együtt az 1952. óta központilag feldolgozott tanszéki könyvek száma 264 512-re emelkedett. Ugyanakkor 9 jegyzéken 9 tanszék 2681 elavult kötetét köröztettük, s ennek eredményeképpen azok 77,5 százaléka /2083 kötet/ került más könyvtárak állományába.

A kollégiumi letéti könyvtárak állománya 15 014 kötet. Ebből 1965. december 31-én az öt kollégiumi könyvtárba kihelyezett anyag: 12 594 kötet. Az év folyamán 1661 új beszerzésű könyvetadtunk ki. E letéti könyvtárak gyarapítását 1965. január 1-vel átszerveztük. Ettől kezdődően az EKV-val kötött szerződés alapján a könyveket nyomtatott katalóguscédulákkal együtt szerezzük be. Tapasztalataink szerint a költségek elenyészőek /a teljes vásárlási összeg 2 százaléka/, a feldolgozás egyszerűsödése folytán évi megtakarításunk hozzávetőlegesen 7-8000 Ft.

A hálózatközi együttműködés területén kiemelkedő eredménye volt 1965-nek, hogy a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárával és a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárával együttműködve az 1962-ben megkezdett közérdekű feladat, a selmeci eredetű könyvtár feldolgozása befejeződött. A Selmecbányán egykor működő Bányászati és Erdészeti Főiskola könyvtárának anyaga most két részre osztva segíti a bányász- illetve erdészeti felsőoktatást.

A megkötött együttműködési szerződés alapján a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárával és az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal természetesen folytattuk kapcsolataink továbbfejlesztését. Különösen az utóbbival kötött megállapodások végrehajtása bizonyult gyümölcsözőnek. Az OMKDK-val való kapcsolataink elsősorban egymás publikációiban történő részvétel útján és módszertani téren /oktatás/ nyilvánultak meg. A többi hálózatok közül 1965-ben többek között a MTA könyvtári hálózatával működünk együtt. A felsőfokú ipari technikumok önkéntes módszertani-szakmai segítségét is folytattuk az elmúlt év során.

Fotolaboratóriumunk, - amely 1965-ben egy DOKUFO másológéppel, egy LINHOF gyártmányú ipari fényképezőgéppel, egy LIMOPRINT leolvásokészülékkel és egy kicsinyítésre-nagyításra alkalmas lengyel gyártmányú xerox-berendezéssel gazdagodott, - az év közben mutatkozó és a munkát erősen gátló szelénlemez beszerzési nehézségek ellenére teljesítette feladatait. A megrendelések számának alakulását jól szemlélteti a tuloldali táblázat.

Könyvkötészetünk 1965. évi teljesítményét befolyásolta a dékáni hivatalok váratlanul jött nagyarányú és nagy munkaigényű megrendelése, 106 törzskönyv kötése, s az, hogy a sokszorosító üzem jegyzetkötéseiből a tervezett 3000 darabbal szemben 6701 darabot készített el. Tervét így is teljesítette, de különösen jelentkezett a munkagép-kapacitás hiánya, a feszített munka.

A Központi Könyvtár jelentése a továbbiakban beszámol az intézmény munkatársainak publikációs tevékenységéről és tudományos munkás-

ságáról. Nem érdektelen felfigyelnünk arra, hogy 27 munkatársunk 90 dolgozata /könyve, tanulmánya, ismertetése, kritikája stb./ jelent meg a különböző hazai és külföldi lapokban.

Év	Megrendelések száma	Mikrofilm	Nagyítás	Xerox	Riport	Filmhívás m-ben	Diafilm hívás
1960	1252	17 000	15 000	9 500	159	-	-
1961	1320	32 865	14 125	11 174	198	-	-
1962	1382	40 482	15 084	11 862	189	-	-
1963	1330	65 000	15 000	12 000	118	1330	-
1964	1807	128 355	12 257	13 941	70	1807	-
1965	1787	115 335	10 772	14 574	78	5034	1025

Az évvégi elemző vizsgálat még számos, a Központi Könyvtár "belügyének" számító kérdésre is kitért. A káderfejlesztési terv felülvizsgálatáról, az új minősítésekről, a könyvtárban végrehajtott különböző ellenőrzésekről, a kül- és belföldi látogatásokról, a továbbképzésről és a szakmai vitákról ad számot, továbbá ismerteti a könyvtár 1965. évi kiadványait, a gazdasági vezetés megoldott feladatait, a Központi Könyvtár személyi ügyeit és szervezeti életét. Ezek a problémák azonban már távol esnek a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás olvasóközönségének érdeklődésétől.

oſo

VÉGH, F.: The main tasks accomplished by the Central Library of the Budapest Technical University in 1965

An outstanding feature of the activity conducted by the Central Library of the Budapest Technical University in 1965 is represented by the co-ordination of the collection scope of the Library with the activities of the national codex on collection scope. In certain fields of mathematics, physics, chemistry, and geology sciences, the Library undertook fundamental library duties while in other areas library functions of co-ordination character. Furthermore, the Library carried on the co-ordination of departmental book an periodical orders for foreign currency and, by the elimination of parallel duplicate orders, achieved significant savings. Its reader turnover reveals peak results: 10 780 readers registered, and charged a total of 294 497 volumes last year. The library continued to maintain literature research practices for chemistry students, and increased the number of professional bibliographies published. Participants

of the basic course for departmental library staff passed their examination with an average classification of 4.8 mark. The publication activity of the Library was similarly expanded: 90 papers by 27 associates have been published in 1965. The co-operation contract concluded with the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre proved very successful.

o°o

ВЕТ. Ф.: Основные задачи, решенные в 1965 году Центральной Библиотекой Будапештского Технического Университета.

В числе работ, выполненных Центральной Библиотекой Будапештского Технического Университета в 1965 году особое внимания заслуживает работа по увязке деятельности комплектовки библиотеки с работами, направленными на составление Государственного кодекса по комплектовке. Библиотека взяла на себя функции координатора библиотечного дела и, одновременно, выполняла задачи специализированной базовой библиотеки отдельных областей математических, физических, химических и геологических наук. Продолжала работы по координации оформления заказов разных кафедр на зарубежные книги и журналы, добывая при этом значительной экономии путем аннулирования параллельных заказов. По числу читателей достигнуты рекордные результаты: в библиотеку записано 10780 читателей и выдано 294.497 томов, в прошлом году. Библиотека продолжала свою деятельность в области организации занятий по подписыванию литературы для студентов-химиков, кроме того, организовала издание спецбиблиографий в увеличенном тираже. Участники курса по подготовке библиотечной работы отдельных кафедр сдали экзамен со средним результатом 4,8. Углублялась деятельность библиотеки в области публикаций: в 1965 году опубликовано 90 статей 27 сотрудниками. Договор на сотрудничество заключенный с Государственной Технической Библиотекой и Документационным Центром оказался плодотворным.

□□

VÉGH, F.: Aufgaben gelöst in der Zentralbibliothek der Budapester Technischen Universität im Jahre 1965

Unter den im Jahre 1965 in der Zentralbibliothek der Budapester Technischen Universität gelösten Aufgaben ragt die Koordinierung des Sammelbereichs der Zentralbibliothek mit den Arbeiten zur Aufstellung des nationalen Sammelbereichs besonders hervor. Die Bibliothek übernahm die Funktionen der Grundbibliothek auf gewissen Gebieten der mathematischen, physikalischen, chemischen und geologischen Wissenschaften und auf gewissen anderen Gebieten jene einer mitwirkenden Bibliothek. Die Kontrolle und Abstimmung der Bücher- und Zeitschriftenbestellungen aus dem Ausland der Lehrstühle wurde fortgesetzt und durch die Verhinderung überflüssiger paralleler Bestellungen wurde eine beträchtliche Devisenersparnis erzielt. Der Leserverkehr erreichte eine Spitzenzahl: im vergangenen Jahre liessen sich 10 780 Leser einschreiben und 294 497 Bände wurden ausgeliehen. Die bibliographischen Übungen für Chemiestudenten wurden fortgesetzt und die Anzahl der herausgegebenen Fachbibliographien wurde erhöht. Die Teilnehmer am Fachkurs für Lehrstuhlbibliothekare haben ihre Prüfungen mit sehr gutem Durchschnitt von 4.8 bestanden. Die Publikationstätigkeit der Bibliothek vertiefte sich; 90 Aufsätze von 27 Mitarbeitern der Bibliothek sind in 1965 veröffentlicht worden. Der Kooperationsvertrag mit der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Zentralbibliothek und Dokumentationszentrum wahr sehr erfolgreich.

o. o.